

Kangasniemen kunnan lausunto Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelustrategian ja palvelujen tuotantosuunnitelman luonnoksista

Lausunnon tausta ja lähtökohta

Etelä-Savon hyvinvointialue (Eloisa) on pyytänyt 16.6.2023 lausuntoa Etelä-Savon kunnilta seuraavista asiakirjoista: 1) Luonnos Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelustrategiaksi ja luonnos Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelujen tuotantosuunnitelmaksi.

Palvelustrategian ja tuotantosuunnitelman lähtökohtana on linjata ja priorisoida Etelä-Savon hyvinvointialueen tulevaisuuden painopisteet ja kehittämistarpeet. Toisaalta taustalla on myös Eloisan mittavan sopeutustarpeen (n. 40 milj €) ja tarvittavien säästöjen erittely. Onkin erittäin hyvä, että hyvinvointialueella on laadittu heti toiminnan alkuvaiheessa kattavat dokumentit tulevaisuuden suuntaviivoista.

Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelustrategia sisältää hyvinvointialueen vision ja yleiset tavoitteet, kuvauksen asiakkaiden tarpeista, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmat, palvelustrategian jalkauttamissuunnitelman, ikäohjelman, kiinteistö- ja tilastrategian sekä perustietoja taloudesta ja väestöstä. Palvelusuunnitelmaan on puolestaan koottu terveys- ja sosiaalipalvelujen, ikääntyneiden palvelujen, pelastus- ja turvallisuuspalvelujen sekä konsernipalvelujen tuotantosuunnitelmat. Lisäksi asiakirjaan on kirjattu vaikutusten arvioinnin lähtökohdat sekä toimialojen säästösuunnitelmat.

Palvelustrategian lähtökohdissa nostetaan esille maakunnan väestökehitykseen liittyvät haasteet, jotka on tietysti huomioitava palvelurakennetta ja -tarjontaa suunniteltaessa. Samalla todetaan, että maakunnan väkimäärän vähenemisen tulee johtaa siihen, että palveluita tarjotaan aiempaa vähemmän, mutta toisaalta ikärakenteen kehitys johtaa siihen, että palveluja on tarjottava aiempaa enemmän mutta tehokkaammin kuin ennen. Asiakirjoissa painottuvat palvelurakenteeseen ja palvelujen keskittämiseen liittyvät argumentit.

Palvelustrategian ja tuotantosuunnitelman toimenpiteet kytkeytyvät monilta osin sote-palvelurakenteen uudistamiseen ja siihen liittyviin säästötoimenpiteisiin. Palvelustrategian sivulla 157 todetaan, että *”eniten riitoja aiheuttaa kuitenkin se, jos ja kun palveluita keskitetään ja joissakin tapauksessa palveluiden laatuun tai laajuuteen puututaan...Varsinkin palveluiden keskittäminen ja keskittämisen vastustaminen nimitetään elinvoimaa ja työpaikkojen pois vievänä toimenpiteenä – mitä menettely usein onkin, mutta julkinen työpaikka on kuitenkin aina enemmän verorahoitusta vaativa kuin verorahoitusta keventävä toimenpide.”*

Kuntien näkökulmasta elinvoimassa ei ole kyse kuitenkaan ainoastaan työpaikoista vaan laajemmin palvelujen saavutettavuuden, asukkaiden turvallisuuden tunteen sekä hyvinvoinnin peruslähtökohdista. Nyt Eloisan palvelustrategiasta saa pelkistetyn ja

yksipuolisen vaikutelman siitä, että palvelujen keskittämisen vastustaminen kunnissa liittyisi ainoastaan kuntien yleisiin kehittämis- ja elinkeinopoliittisiin kysymyksiin, joilla ei ole kuitenkaan suoraa vaikutusta kuntalaisten elämisen laatuun. Näin ei ole. Sosiaali- ja terveyspalvelujen keskittäminen vaikuttaa hyvin monella tasolla ja kokonaisvaltaisesti kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden arkielämän hallinnan kokemuksiin, hyvinvointiin sekä myös kunnan veto- ja pitovoimaan.

Palvelutuotantosuunnitelmassa keskeisenä säästökeinona on palvelujen keskittäminen maaseutukunnista kaupunkikeskuksiin. On kuitenkin selvää, ettei maaseutukuntien palvelujen merkittävä supistaminen ratkaise Eloisan taloudellisia haasteita. Kangasniemen kunta edellyttää, että palveluverkon on oltava alueellisen saavutettavuuden näkökulmasta esitettyä tasapainoisempi ja tasapuolisempi. Kangasniemen kunnan osalta palveluverkon tarkastelussa on huomioitava alueen saaristomaisuus ja rikkonaisuus, mikä jo nykytilanteessa on haaste palvelujen saavutettavuuden kannalta.

Palveluverkon keskittäminen ja tilojen uudelleen järjestely

Palvelujen keskittämisen lähtökohtana Eloisalla on mm. kiinteistö- ja tilastrategia, jossa todetaan että Etelä-Savon hyvinvointialueen omistamien tilojen huoneala on asukasta kohden maan toiseksi korkein. Lisäksi Etelä-Savon hyvinvointialue omistaa eniten tiloja muihin alueisiin verrattuna. Vuokrattujen tilojen määrä on vastaava kuin muiden Itä-Suomen hyvinvointialueilla.

Tulevien tilaratkaisujen ja sote-kiinteistöjen omistuksen sekä vuokrauksen osalta on kiinnitettävä huomioita maaseutukuntien ja kaupunkien väliseen tasapainoon. Palveluverkon kokonaisuuden kannalta on kriittisesti tarkasteltava sitä, missä tilojen ja kiinteistöjen osalta on suurin säästöpotentiaali.

Eloisan palvelustrategian sivuille 95-101 on kirjattu mm. kunnilta vuokratut tilat ja irtisanomisajat. Valtakunnallista sote-uudistusta valmisteltaessa lähtökohtana oli se että hyvinvointialue ja kunnat tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimukset siten, että ne ovat voimassa ainakin 31.12.2025 asti. Voimaanpanolain 22 §:n (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta) mukaan kunta vuokraa hyvinvointialueelle 3+1 vuoden siirtymäajaksi omistamansa toimitilat, joissa se järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita.

Myös Eloisan palveluverkkoratkaisun ja toimintojen keskittämisyhteydessä on huomioitava voimaanpanolain asettamat ehdot, jotta kunnille ja niissä toimiville sote-palveluille turvataan riittävä siirtymisaika mahdollisiin uusiin palvelumalleihin. Tilojen vuokrausten osalta on erittäin tärkeää ja myös oikeudenmukaista se, että Eloisan kiinteistöjen vuokrausperiaatteet ovat samat kaikille kunnille. Lisäksi mahdollisista

tilaratkaisujen muutoksista Eloisan tulee neuvotella kuntien kanssa hyvissä ajoin etukäteen.

Eloisan suunnitelmissa palvelujen supistamista ja keskittämistä perustellaan erityisesti palvelutarpeen vähenemisellä. Palvelustrategian sivulla 129 todetaan, että *”palvelutarpeen kasvu on kokonaisuudessaan hyvin pieni. Palveluiden kesken kasvua on vain ikääntyneiden laitoshoidossa, ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan asumispalveluissa, perusterveydenhuollon vuodeosastohoidossa ja kotihoidossa. Kaikki nämä palvelut ovat tavalla tai toisella ikääntyneiden palveluita, joissa palveluntarve aidosti kasvaa. Eloisan alueella on kuitenkin yllättävä tilanne siinä, että kaikissa muissa palvelukokonaisuuksissa on mahdollisuus sopeutukselle, sillä tarve vähenee.”*

Etelä-Savossa on kuitenkin myös lähes 50 000 vapaa-ajan asuntoa ja n. 300 000 kausiasukasta. Kangasniemen kunnassa on yli 3500 vapaa-ajan asuntoa, ja n. 4400 ulkopaikkakuntalaista vapaa-ajan asukasta. Kausiasukkaat ovat tälläkin hetkellä merkittävä sosiaali- ja terveystarveluonnon käyttäjäryhmä Kangasniemellä. Tulevaisuuden trendinä on monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden sekä etätöiden kasvu, jota tukee yhteiskunnan eri elämänalueiden digitalisoituminen.

On erittäin tärkeää että Eloisan palveluverkkosuunnitelmassa ja palveluiden saavutettavuuden tarkastelussa huomioidaan myös vapaa-ajan asukkaiden merkitys, mikä on tulevaisuutta ajatellen yhä keskeisempi elinvoimatekijä koko Etelä-Savon maakunnalle. Palveluiden keskittämiseen liittyvien palvelutarvelaskelmien ei täten tulisi perustua ainoastaan maakunnan asukaslukuun ja väestökehitykseen perustuviin tietoihin ja tilastoihin. Tarkasteluun on lisättävä vapaa-ajan asukkaiden palvelukerroin. Asian edistäminen liittyy myös hyvinvointialueiden rahoitukseen, kansalliseen edunvalvontaan sekä lainsäädännön uudistamistarpeeseen.

Sote-asemien palvelut

Eloisan palveluverkon keskittäminen koskee suunnitelmissa monia palvelumuotoja ja yksiköitä. Palvelujen tuotantosuunnitelman mukaan sote-keskuksia olisi jatkossa Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Vastaavasti kevyemmän palvelun sote-asemia toimisi Mäntyharjulla, Juvalla ja Kangasniemellä, joissa olisi lähipalveluna tarjolla eniten käytetyt avoterveydenhuollon palvelut, laboratorion näytteenotto, fysioterapian, suun terveydenhuollon sekä neuvolan palvelut.

Kangasniemen lähikuntoutusosaston osalta todetaan, että sen *”profiilia muutetaan vastaamaan asiakastarvetta. Osasto siirretään ikääntyneiden palveluiden alle arviointi- ja jatkoahoito-osastoksi, mikä mahdollistaa henkilöstöressurssien muokkaamisen tarpeen mukaan.”* Kirjausta on täsmennettävä. Kangasniemen kunta edellyttää, että Eloisa tarkentaa ja konkretisoi, mitä arviointi- ja jatkoahoito-osastoksi muuttaminen tarkoittaa

käytännössä palvelujen toimivuuden kannalta. Miten tämä muutos vaikuttaisi käytännössä sote-henkilöstön (mm. lääkärien) saatavuuteen sekä palvelun laatuun ja kattavuuteen?

Lisäksi palvelutuotantosuunnitelmassa korostetaan suun terveydenhuollon merkittävää keskittämistä. Hammashoito on oltava jatkossakin lähipalvelu Kangasniemen tapaisessa maaseutukunnassa, josta on suhteellisen pitkät etäisyyden lähikaupunkeihin, ajatellen esimerkiksi ikääntyneitä ihmisiä. Lisäksi hammashoidon keskittäminen kaupunkeihin aiheuttaisi palvelujen käytön ja liikkumisen osalta merkittäviä lisäkustannuksia. Myös poissaolot kouluista ja työpaikoilta lisääntyisivät.

Valtakunnallisen sote-uudistuksen lähtökohtana oli vahvistaa mm. perusterveydenhuoltoa. Nyt kuitenkin Eloisan suunnitelmissa on keskittää sosiaalipalveluja ja karsia perusterveydenhuollon palveluja, jotka toimivat tälläkin hetkellä kustannustehokkaasti. Sen sijaan epäselvemmäksi jää se, miten sopeutustoimet kohdistuvat erikoissairaanhoidon.

Kuvantamisyksiköjen keskittäminen

Myös diagnostisia ja tukipalveluita on palvelutuotantosuunnitelman mukaan tarkoitus keskittää voimakkaasti. Tavoitteena on tiivistää kuvantamisyksiköiden palveluverkkoa. Pienet kuvantamisyksiköt ehdotetaan suljettaviksi Juvalla, Kangasniemellä ja Mäntyharjulla, joissa röntgen tutkimusmäärät ovat n. 1300-1500 vuodessa (palvelutuotantosuunnitelma s. 205). Juvalla ja Kangasniemellä olevat uudet laitteet siirretään Pieksämäelle ja Mikkelin keskussairaalaan, joissa täten vältettäisiin uuslaitteinvestointi vuosien 2023-2025 aikana. Kuvantamisyksiköt suljettaisiin kun laiteinvestointi tulee ajankohtaiseksi.

Kangasniemen kunnan osalta röntgenlaitteiden poistaminen herättää monia huolenaiheita. Miten tämä muutos vaikuttaisi lääkäripalvelujen toimivuuteen ja lääkärien saatavuuteen kun heiltä häviää yksi keskeinen diagnostiikan työkalu työympäristöstä? Röntgentutkimukset ovat keskeinen osa vastaanottotyötä ja nopeuttavat potilaan hoidon arviointia. Muutos heikentäisi merkittävästi sote-palvelujen laatua kun kuvantamispalveluja käyttävät ihmiset joutuisivat hakemaan kyseisen palvelun lähikaupungeista. Ilman autoa kulkeville ja julkisten kulkuvälineiden varassa oleville ikäihmisille tämä on suuri haaste tai este saada palvelua. Lisäksi matkakulujen osalta kustannukset nousevat merkittävästi, mikä on huomioitava kokonaisarvioinnissa.

Kuvantamisyksiköiden sulkemista perustellaan pienillä tutkimusmäärillä. Voi kuitenkin kysyä, onko 1300-1500 tutkimusta pieni määrä todellista palvelutarvetta ja kuntien västömääriä ajatellen? Röntgentutkimusten lakkauttaminen vaikuttaisi myös laajemmin sote-aseman toimintaan, mikä voisi johtaa tulevaisuudessa myös muiden palvelujen asteittaiseen alasajoon. Mainituista syistä johtuen Kangasniemen kunta vastustaa jyrkästi paikallisen kuvantamisyksikön sulkemista.

Ikääntyvien palvelut

Eloisan tarkoituksena on vahvistaa ikääntyneiden palvelukokonaisuuksia väestön ikärakenteen kehityksen johdosta. Kuitenkin Kangasniemen osalta on esitetty, että Männikön sekä Annin- ja Otontuvan osalta *”yksiköiden rakennetta kevennetään (yhteisöllistä asumista joko kokonaan tai hybridiratkaisu)”*.

Kangasniemellä ympärivuotisissa asumispalveluissa on tällä hetkellä prosentuaalisesti hyvin pieni osa 75 -vuotta täyttäneistä ikäihmisistä. Ympärivuotisen palveluasumisen tasoa ja laatua ei voida Kangasniemellä nykyisestä vähentää, jos tavoitteena on pysyä palvelun tarjonnassa edes lähellä maan tai maakunnan keskitasoa. Vuoden 2021 tilaston mukaan ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevien 75 v täyttäneiden osuus oli Etelä-Savossa keskimäärin 7,9 %.

Tälläkin hetkellä laitos- ja vuodeosastohoitoon tulijoita on Kangasniemelle enemmän tulijoita kuin on paikkoja. Kotona asumisen palvelujen kehittämisen rinnalla ikäihmisille on turvattava riittävät asumis- ja hoivapalvelut lähipalvelut mukaan lukien perustason osastopalvelut. Maaseutukunnissa haasteena on myös kotihoitoon tarvittavan henkilöstön saatavuus, mikä on huomioitava myös kokonaisarvioinnissa.

Ikääntyvien palvelujen yhteydessä digipalveluja lisäämällä ei voida suoraan korvata todellisia asiamiskohtauksia. On kiinnitettävä vakavaa huomiota siihen, että kaikilla kuntalaisilla ei ole edelleenkään mahdollisuutta, osaamista ja taitoa päästä itsenäisesti digipalvelujen piiriin. Lisäksi tietoliikenneyhteyksien toimivuudessa on Kangasniemellä edelleen huomattavia alueellisia eroja, mikä osaltaan asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan digipalvelujen saatavuudessa.

Kaiken kaikkiaan oleellista ikäihmisten palvelujen osalta on se, että palvelut turvataan jatkossakin eri käyttäjäryhmille erilaiset palvelutarpeet huomioiden.

Lastensuojelu ja työikäisten sosiaalipalvelut

Palvelutuotantosuunnitelmassa (s. 218) keskittämisen kohteena Kangasniemen osalta olisivat myös lastensuojeluun liittyvät palvelut (joissa työntekijät keskitetään Mikkeliin, Pieksämäelle ja Savonlinnaan). Lasten ja nuorten hyvinvointi on aikamme suuri haaste, ja on tärkeää että kyseisiä palveluja on saatavissa myös lähipalveluna.

Lisäksi työikäisten sosiaalipalvelut ovat maaseutukunnille merkittäviä tukipalveluja mm. työllistymisen näkökulmasta. Erityistä huolta kunnissa on aiheuttanut kuntouttavan työtoiminnan järjestämis- ja tuottamisvastuuseen liittyvä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Tältä osin palvelustrategiassa mainitaan, että uusien toimintatapojen etsiminen on Eloisan alueella vielä kesken.

Työllistämiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan liittyvät toimintamuodot tapahtuvat hyvinvointialueen ja kuntien rajapinnassa, jonka puitteissa osapuolten välille on löydettävä mahdollisimman eheä, kustannus-tehokas ja yksikertainen yhteistyömalli. Organisointi edellyttää laaja-alaista moniammatillista yhteistyötä, jossa myös Kangasniemen työllisyyspalveluja tarjoavien paikallisten järjestöjen rooli on merkittävä.

Työikäisten sosiaalipalvelut kytkeytyvät laajemmin myös kansalliseen TE25 -uudistukseen, jossa työllisyyden hoidon palvelut siirretään TE-toimistoilta kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa. Muutoinkin hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön rajapintoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. oppilashuollon osalta. Yhteistyön rajapintojen osalta on myös laadittava selkeä sopimusmalli, johon on konkretisoitu ja määritelty selkeästi, mitkä tehtävät rajapinta-alueilla kuuluvat kuntien vastuulle ja mitkä Eloisalle.

Pelastustoimen palvelut ja paloaseman tilanne

Pelastustoimen ja onnettomuuksien ennalta ehkäisyn osalta palvelujen tuotantosuunnitelmassa mainitaan (s. 262), että *”selvitetään onko tarkoituksenmukaista hankkia paloasemat hyvinvointialueen omistukseen”*. Kangasniemellä on kunnan omistuksessa oleva ja elinkaarensa päähän tullut vanha paloasema, jonka tilalle pelastustoimi on toivonut uutta paloasemaa jo vuosia. Kangasniemen kunta odottaakin, että Eloisa tekee mahdollisimman pikaisesti konkreettisen ehdotuksen uuden paloaseman rakentamiseksi Kangasniemelle.

Toimiva paloasema on pelastustoimen toimintakyvyn ja kunnan elinvoiman kannalta tärkeä tulevaisuuden investointi. Kangasniemen kunta kysyykin: milloin kuntaan saadaan uusi paloasema? Kunta on valmis ja hyvin kiinnostunut neuvottelemaan Eloisan kanssa uuden paloaseman rakentamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Palveluverkon keskittämisen kustannukset ja laajan vaikuttavuusanalyysin merkitys

Eloisan palvelustrategiassa sivulla 158 todetaan, että *”on uskallettava tiivistää rakennetta ja puuttua lujemmalla kädellä niihin palveluihin, joissa tarveperustainen rahankäyttö on liian suuri”*. Tarveperustaiseen rahankäyttöön pohjautuvien päätösten tulisi nojautua ensisijaisesti kattavaan ja kokonaisvaltaiseen analyysiin ja tutkittuun tietoon. Palveluverkon supistamisesta ja lähipalvelujen lakkauttamisesta ei seuraa aina automaattisesti taloudellisia säästöjä - jos välilliset ja hankalammin mitattavat vaikutukset huomioidaan kokonaisvaltaisesti.

Palveluverkon supistamista koskevan päätöksenteon pohjaksi tarvitaan toisaalta mahdollisimman yksiselitteisiä ja luotettavia vaikuttavuuden arvioinnin mittareita ja indikaattoreita. Toisaalta talousvaikutusten analyysissä on huomioita myös arkielämän

hallintaan, sairastavuuden lisääntymiseen ja hyvinvointiin liittyvät laadulliset ja välilliset pitkän aikavälin ulottuvuudet. Voidaankin kysyä, pohjautuvatko nopealla aikataululla laaditut Eloisan palvelustrategia ja palvelutuotantosuunnitelma riittävän kattavaan ja laaja-alaiseen tutkimustietoon.

Eloisan dokumenteissa on pyritty esittämään vaikuttavuuden mittareita varsin monipuolisesti. Kuitenkin näyttää siltä, että mittarit ja arvioinnin perusteet liittyvät erityisesti ja ensisijaisesti hoitoprosessien sujuvuuteen. Sen sijaan palveluverkon supistamiseen ja saavutettavuuteen liittyvät analyysit ovat jääneet vähemmälle huomiolle.

Sote-palvelujen keskittäminen nostaa esille esimerkiksi seuraavan kysymyksen, joka on jäänyt vähemmälle huomiolle arvioitaessa ja analysoitaessa palvelujen tarveperustaisuutta: Miten palvelujen keskittäminen ja saavutettavuuden heikkeneminen vaikuttavat eri väestöryhmien terveys- ja sosiaalipalvelujen käyttöön, sairastavuuteen ja sitä kautta kustannusten kasvuun ja inhimilliseen kärsimykseen? Lisäksi on analysoitava, tuoko esitetyn kaltainen palvelujen keskittäminen kustannussäästöjä, jos huomioidaan liikkumis- ja matkakustannuksiin sekä muihin tekijöihin liittyvät välilliset kulut.

Sosiaali- ja terveysterveystarvepalveluverkon muutoksiin liittyvien vaikutusten arviointiin ja tiedolla johtamiseen on Eloisassa kiinnitettävä erityistä huomiota. Tutkimustiedon soveltaminen ja monipuolinen hyödyntäminen ei tapahdu ilman että vaikutusten arviointiin ja analysointiin panostetaan riittävästi resursseja Eloisan hallinnossa ja "vaikuttavuuspalveluissa".

Asukkaiden perusoikeudet ja palvelujen saavutettavuus

Ihmisillä on oikeus asua myös jatkossa harvemmin asutuilla maaseutupaikkakunnilla eikä sote-palveluverkkomuutoksilla saa heikeintää ihmisten yhdenvertaisuutta tässä mielessä. Yhdenvertaisuus liittyy laajemmin Suomen perustuslakiin ja ihmisten perusoikeuksiin. Perustuslaki velvoittaa julkisen vallan turvaamaan jokaiselle riittävät terveyspalvelut. Ne toteuttavat osaltaan kansalaisten keskeisiä perusoikeuksia, kuten oikeutta terveyteen, elämään ja välttämättömään huolenpitoon. Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti ja ilman syrjintää. Lisäksi palvelut tulee järjestää siten, että niitä on tarjolla yhdenvertaisesti maan eri osissa, eri väestöryhmille ja erilaisiin tarpeisiin. Saatavuus tulee turvata kaikissa tilanteissa eikä niitä voi jättää esimerkiksi ainoastaan markkinoiden varaan.

Eloisan palvelutuotantosuunnitelman ja palvelujen keskittämisen yhteydessä voikin kysyä, toteutuvatko kaikissa esitetyissä toimenpiteissä perustuslain edellyttämät ihmisten perusoikeudet palvelujen saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden osalta. Digitaalisten ja liikkuvien palvelujen kehittämisen yhteydessä on huomioitava täten paitsi hoitotakuun näkökulmat myös laajemmin ihmisten perusoikeuksien toteutuminen. Lisäksi palveluverkon supistamista ja karsimista koskevan kirjausten yhteyteen olisi selkeästi

määriteltävä, mitä asukkaille välttämättömät lähipalvelut pitävät sisällään ja miten lähipalvelut määritellään.

Lopuksi

Palvelujen tuotantosuunnitelman lopussa sivulla 320 todetaan, että *“sote-palvelujen merkitystä alueen vetovoimaisuuteen korostetaan monissa puheissa, mutta sote-palveluissa asioidaan kuitenkin harvemmin kuin kaupassa, postissa tai huoltoasemalla tai peräti harrastuspisteissä”*. Lause kuvaa konkreettisella tasolla sitä lähtökohtaa ja tulkintaa, joka asiakirjoista huokuu puhuttaessa kuntien elinvoiman ja sote-palvelujen yhteydestä. Kangasniemen tapaiselle maaseutukunnalle sote-palveluilla on ensiarvoinen merkitys kunnan elinvoiman ja vetovoiman kannalta. Palvelutuotantosuunnitelman ja -strategian laatimisen yhteydessä on huomioitava aluekehitykseen vaikuttavat elementit riittävän laaja-alaisesti.

Lopuksi Kangasniemen kunnan lausuntona todetaan, että Etelä-Savon hyvinvointialueen palvelustrategian ja palvelujen tuotantosuunnitelman luonnosten lausuntokierros on toteutettu hyvin nopealla aikataululla ja lomajakson keskellä. Asian merkittävyyydestä johtuen olisi tärkeää, että keskustelulle, kommentoinnille ja asian käsittelylle varataan riittävästi aikaa. Vaikka kunnat eivät ole enää sote- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisestä ja rahoittamisesta vastaavia tahoja, olisi silti tärkeää että kunnat ja hyvinvointialue keskustelisivat jo valmisteluvaiheessa palveluverkon eri vaihtoehdoista.

On ymmärrettävää, että sote-uudistus ja siihen liittyvät rahoituspaineet aiheuttavat suuria haasteita Eloisan palvelutuotannon ylläpitämiselle. Myös aikataulu Eloisan talouden tasapainottamiselle on kireä. Yhteistyö eri osapuolten kanssa antaa kuitenkin mahdollisuuden eri näkemysten yhteensovittamiselle ja kokonaisvaltaisen ymmärryksen lisäämiselle. Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyö on jatkossakin hyvin tärkeää, jotta Etelä-Savon maakunnan elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus voidaan turvata.

Yhteenvetona Kangasniemen kunta toteaa lausuntonaan seuraavasti:

- Kangasniemen lähikuntoutusosaston siirtäminen arviointi- ja jatkohoito-osastoksi ei saa johtaa palvelujen laadun ja saavutettavuuden heikentymiseen.
- Kangasniemen kunta vastustaa suun terveydenhuollon keskittämistä kaupunkeihin. Hammashoidon on oltava jatkossakin saatavilla lähipalveluna.
- Kangasniemen kunta ei hyväksy paikallisen kuvantamisyksikön lakkauttamista, mikä heikentäisi merkittävästi potilaiden hoidon arviointia, lisäisi matkakustannuksia ja vaikuttaisi palvelun saavutettavuuteen, rapauttaisi hoito- ja vastaanottotyön toimintaedellytyksiä sekä vaikuttaisi koko terveystalouden tulevaisuuden kehitysmahdollisuuksiin.
- Ikääntyvien palvelujen järjestämisessä on turvattava eri kuntoisten ihmisten erilaiset palvelutarpeet.
- Kangasniemen kuntaan on saatava uusi paloasema.

Kangasniemen kunta kiittää Etelä-Savon hyvinvointialuetta lausunnon antamisen mahdollisuudesta.